

SEMINARSKI RAD

predmet: **Ljudska prava**

tema: **Prava nacionalnih manjina**

1. Istorijski razvoj manjinskih prava

Pojmom nacionalne manjine bavi se međunarodno javno pravo. Nauka međunarodnog prava bavila se istorijom ljudskih prava pa je na sledeći način zabeležila osnovne istorijske činjenice u razvoju ovih prava. Ovaj problem je bio i predmet proučavanja filozofske nauke, u enciklopedijskom smislu reči, tako da je to danas i kategorija duboke novije istorije, ili sa počecima u pravnom humanizmu, razrađen u renesansi. Zatim, preko prirodno-pravne škole prava nalazi mesto u opštoj evoluciji volje i znanja humane inteligencije.

Ova nauka beleži kao prvi pravni akt Magnu Kartu iz 1215. godine, koju je enciklopedijska nauka nazvala Velikom Poveljom Sloboda, kao osnov ustanovljenja kodeksa ljudskih prava. Zabeležena je zatim Američka deklaracija o nezavisnosti iz 1776. godine, kao i Deklaracija čoveka i građanina iz 1789. godine, kao veliki akt francuske revolucije, koji nastavljaju legislativu ljudskih prava. Ta pozitivno pravna praksa implementira se postepeno u ustave svih nacionalnih država, naročito u XIX veku. Ali sve do danas, odnosno do posle drugog svetskog rata, nema ni jednog međunarodnog pravnog akta koji potpuno reguliše kodeks ljudskih prava.¹

Istorija zaštite manjina pokazuje da se i u vremenima pre prvog svetskog rata, i kroz ustanovu zaštite manjina, probija ideja zaštite ljudskih prava kao međunarodna obaveza i preko humanitarne intervencije. Presedani verske zaštite bili su pravna osnova i oblik u kome, za ona vremena, najznačajnija ljudska prava dobijaju pravnu snagu u međunarodnom pravom poretku. U tom smislu odredbe ugovora proizašlih sa velikih kongresa evropskog koncepta sila, takođe i drugih ugovora kao što su Haška i Ženevska konvencija, predstavljaju ugovorna obezbeđivanja opštih ljudskih prava. Ovde treba pomenuti takođe Kučuk Kajnadžirski mir, kojim je Rusija postigla zaštitu pravoslavnog življa u okvirima Otomanske imperije.²

¹ Radulović, N.: *Ljudska prava i nacionalne manjine u međunarodnom javnom pravu i zaštita jugoslovenske manjine u Albaniji*, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa održanog na Cetinju 21., 22. i 23. juna 1990. godine, str. 150-157.

² U Deklaraciji prava naroda Rusije, koja je objavljena 15 (2) novembra 1917. godine, na osnovu junskih i oktobarskih odluka Kongresa deputata o neotuđivom pravu naroda Rusije na samoopredeljenje, sadržana su sledeća osnovna načela: suverenost naroda Rusije, pravo naroda Rusije na samoopredeljenje sve do otcepljenja i stvaranja samostalne države, ukidanje svih religioznih privilegija i ograničenja, i što je od prevashodne važnosti za našu temu slobodan razvitak nacionalnih manjina i etničkih grupa, koje naseljavaju teritoriju Rusije.

Od istorijskog značaja je proglas: "Svim radnim muslimanima Rusije i Istoka, od 3. decembra 1917. godine, donešen kao posledica proglašenja raskinutim i uništenim ugovora carske vlasti, Savet narodnih komesara je protiv zauzimanja tuđih zemalja kaže se u ovom proglasu, dalje, da Carigrad treba da ostane u rukama muslimana, dalje, da je ugovor o podeli Persije uništen i da će čim se prekinu vojne operacije, vojska biti povučena, a Persijancima će biti obezbeđeno pravo slobodnog opredeljenja svoje sudbine. Raskinut je ugovor o podeli Turske i oduzimanju Jermenije, čim se prekinu vojne operacije Jermenima će biti obezbeđeno pravo slobodnog opredeljenja svoje političke sudbine, garantuje se sloboda verovanja i običaja, nacionalnih i kulturnih interesa i ukupnog nacionalnog života."

Ovo su dva prva, u političkoj istoriji i istoriji prava, precizno formulisana dokumenta od kojih počinje regulisanje prava nacionalnih manjina, koje će vremenom evoluirati u ljudska prava.

Sve do kraja Prvog svetskog rata pod manjinom i zaštitom manjina podrazumevale su se, pre svega, verske manjine. Ustanova manjinske zaštite pojavila se u doba verskih ratova, kada je na međunarodnom planu trebalo obezbediti bar minimalni versku trpeljivost.³ Tek od tog vremena se pod manjinom podrazumevaju manjine po rasi, veri i jeziku. U mnogo izrazitijem vidu manjinsku zaštitu srećemo u XIX veku, u doba snažnih nacionalnih pokreta i porasta težnji podjarmljenih naroda za stvaranjem svojih nacionalnih država.⁴ U pogledu pravnog položaja manjina treba naglasiti da u to doba manjine nisu posedovale međunarodnopravni subjektivitet, već su bili samo objekti određene, i to samo delimične zaštite. Ideja o opštoj zaštiti manjina javila se tek u toku Prvog svetskog rata kao posledica sve snažnije afirmacije načela samoopredeljenja naroda.

Naučna institucija međunarodnog prava, kao Institut za međunarodno pravo, formulisala je Deklaraciju o pravima čoveka 12. oktobra 1929. godine. Pre toga Međunarodna diplomatska akademija o ljudskim pravima u Rezoluciji o ljudskim pravima od 8. novembra 1928. godine i ovim intelektualnim radom unapređuje ljudska prava, pledirajući na donošenje međunarodnih akata.

Tokom istorijskog razvoja manjinske zaštite izbijali su kao dominantni atributi manjina, najpre verski, zatim nacionalni, a danas u UN prešlo se na jedno šire područje, etnički atribut (zajedničko poreklo, tradicija, kultura, jezik) uzima se kao najznačajnije obeležje manjine.

Društvo naroda, po prvi put, ustanovljava jedan relativno celovit sistem manjinske zaštite, mada nije pobliže pojmovno odredilo niti definisalo manjinu. Negativna strana ovog sistema bila je u činjenici da on nije obuhvatio sve države, nego samo neke od pobedenih i novonastalih, odnosno proširenih država. Društvo naroda izgrađuje istovremeno mehanizam za ispitivanje povreda manjinskih prava. Istorijski posmatrano, bio je to najviši domet koji je postignut na planu manjinske zaštite.⁵

Teorija međunarodnog prava nije jedinstvena u oceni pravnog položaja manjina u tom periodu. Jedni su im priznavali subjektivitet, drugi su ih opisivali samo kao objekt zaštite. Njihov pravni položaj bio je *sui generis*.

Direktna međunarodnopravna posledica, ugovora poznatih pod imenom Versajski mirovni ugovori, ugovora-zakona kako ih naziva nauka međunarodnog prava, jeste inaugurisanje prava manjina i to kao posledice neprimene prava na samoopredeljenje u totalu. Zbog toga je i stvoren, dakle, institut zaštite prava manjina. Posledica ovog načina u odbijanju prava na samoopredeljenje, jeste činjenica da u 14 manjinskih država živi 23.127.000 stanovnika manjinskih nacionalnosti i etničkih grupa, što znači da nacionalne države, stvorene i razgraničene Versajskim mirovnim ugovorima, nisu dosledno formirane na etničkom principu i da su zbog toga u ovim

³ Avramov, S., Kreća, M.: *Međunarodno javno pravo*, Beograd, Savremena administracija, 2003, str. 338.

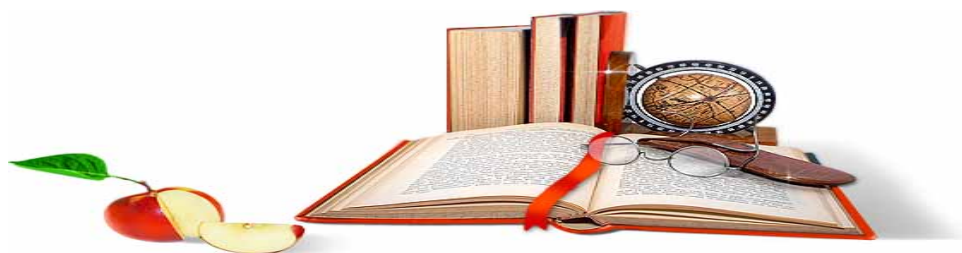
⁴ Završni akt Bečkog kongresa 1815. garantovao je poljskom narodu nacionalna obeležja i političke ustanove na teritorijama podeljenim između velikih sila. Rapravljano je takođe o položaju Jevreja u nemačkim državama. Međutim, jevrejsko pitanje rešeno je kasnije, Pariskim ugovorom 1856. godine. Turska je preuzela obavezu da zaštiti hrišćane u Turskoj na bazi nediskriminacije u verskom, rasnom i etničkom pogledu. Na Berlinskom kongresu 1878. Srbija, Rumunija i Crna Gora obavezale su se da će obezbediti verske slobode i ravnopravnost građana, bez obzira na versku pripadnost.

⁵ Avramov, S., Kreća, M.: *op. cit.* str. 339-341.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com